

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розкрито основні аспекти економічної безпеки підприємства з наукової точки зору, подано визначення поняття системи економічної безпеки, проаналізовано методи забезпечення економічної безпеки підприємства, запропоновано алгоритм побудови системи економічної безпеки, а також виділено завдання системи економічної безпеки для забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Аннотация. Рассмотрены основные аспекты экономической безопасности предприятия с научной точки зрения, дано определение понятия системы экономической безопасности, проанализированы методы обеспечения экономической безопасности предприятия, предложен алгоритм построения системы экономической безопасности, а также выделены задачи системы безопасности для обеспечения эффективной деятельности предприятия.

Annotation. The basic aspects of economic security are described from a scientific point of view. The notion of the system of economic security is defined. Methods of ensuring economic security are analyzed. An algorithm for constructing a system of economic security is offered. The problems of the security system to provide an efficient operation of an enterprise are highlighted.

Ключові слова: безпека підприємства, економічна безпека, служба безпеки, зовнішні загрози, внутрішні загрози, стратегія забезпечення економічної безпеки.

Теоретичні основи економічної безпеки вивчалися такими вченими, як: Біломістна І. І., Хоречко В. Є., Васильців Т. Г., Круш П. В., Подвігіна В. І., Сердюк В. І. На практичному рівні проблема управління економічною безпекою підприємства, методи та алгоритми її забезпечення були найбільш повно розкриті в роботах таких вчених, як: Біломістна І. І., Козаченко А. В., Кім Ю. Г. та Пономаренко В. С. Тим не менш, економісти досі не дійшли згоди щодо найбільш точного і повного формулювання поняття економічної безпеки підприємства.

Метою дослідження є розгляд системи забезпечення безпеки бізнесу та аналіз методів забезпечення економічної безпеки підприємств.

Захисту економічних інтересів підприємства досі приділялося мало уваги. Гострими проблемами для функціонування підприємств у даний час стали криміналізація суспільства, що охоплює більшість ефективно працюючих підприємств у багатьох галузях економіки, корумпованість державних чиновників і правоохоронних органів, які не бажають боротися з організованою злочинністю. А якщо сюди додати ще й недостатню освітленість проблеми економічної безпеки підприємств у нормативно-законодавчих актах, то можна зробити висновок про те, що сьогодні перед більшістю підприємств стоїть гостра проблема створення і застосування оцінки і забезпечення своєї економічної безпеки.

Для досягнення поставленої мети слід вирішити такі завдання: сформулювати поняття економічної безпеки підприємства;

розкрити сутність поняття економічної безпеки як комплексного явища;

проаналізувати теоретичні основи системи економічної безпеки та її стратегії;

розглянути потенційні загрози економічної безпеки підприємства;

розкрити сутність економічних підходів до підвищення рівня безпеки підприємства.

У сучасних умовах господарювання проблема економічної безпеки підприємництва є актуальною, оскільки підприємства працюють в умовах різних зовнішніх і внутрішніх ризиків, а конкурентне економічне середовище приховує численні загрози. Ця обставина вимагає від суб'єктів управління підприємством побудови комплексної системи, спрямованої на підвищення рівня економічної безпеки.

Проаналізувавши роботи перерахованих авторів можна зробити визначення, що економічна безпека підприємства – це комплексна характеристика, під якою розуміють рівень захищеності всіх видів потенціалу підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечує стабільне функціонування та ефективний розвиток і вимагає управління з боку керівництва підприємства [1].

Спочатку поняття економічної безпеки розглядалося як забезпечення умов збереження комерційної таємниці та інших секретів підприємства. Дещо пізніше взяв гору інший підхід до трактування

поняття економічної безпеки підприємства. Різкий спад виробництва в цілому по країні, а головне – зміна економічних функцій держави, яке вже не було основним інвестором і споживачем продукції, змусили подивитися набагато ширше на проблему економічної безпеки підприємств [2].

Згідно з поглядом Васильціва Т. Г., економічна безпека підприємства обумовлена впливом зовнішнього середовища, яке в ринковій економіці весь час змінюється, ніколи не залишається стабільним, постійним або незмінним. Саме з позицій впливу зовнішнього середовища, захисту підприємств від його негативного впливу і розглядається зміст категорії економічної безпеки підприємства.

Система економічної безпеки (СЕБ) підприємства – це стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства в даний час і в майбутньому [3].

Концепція безпеки підприємства висловлює систему поглядів на проблему безпеки підприємства на різних етапах і рівнях виробничої діяльності, а також основні принципи, напрями та етапи реалізації заходів безпеки. Зарубіжний і вітчизняний досвід забезпечення безпеки свідчить, що для боротьби з усією сукупністю злочинних та протиправних дій необхідна струнка і цілеспрямована організація процесу протидії. Причому в організації цього процесу повинні брати участь професійні фахівці, адміністрація фірми, співробітники і користувачі, що і визначає підвищену значущість організаційної сторони питання.

Накопичений досвід показує, що забезпечення безпеки – це безперервний процес, що полягає в обґрунтуванні і реалізації найбільш раціональних форм, методів, способів і шляхів створення, вдосконалення, розвитку системи безпеки, безперервному управлінні нею, контролі, виявленні її вузьких місць і потенційних загроз фірмі [4].

Економічна безпека не буде забезпечена без належної підготовки персоналу підприємства і користувачів, дотримання ними всіх встановлених правил, спрямованих на забезпечення безпеки. Виходячи з цього, алгоритм побудови СЕБ повинен включати в себе такі етапи:

вивчення специфіки бізнесу підприємства, займаного ним сегмента на ринку, штатного розкладу, знайомство з персоналом компанії;

аналіз зовнішніх і внутрішніх загроз економіці підприємства;

отримання інформації про можливі раніше кризові ситуації, їх причини та результати вирішення;

проведення аудиту наявних (раніше введених) заходів щодо забезпечення безпеки та аналіз їх відповідності виявленим загрозам;

моделювання нової системи економічної безпеки підприємства:

а) план усунення виявлених у процесі аудиту зауважень;

б) пропозиції щодо вдосконалення СЕБ;

в) розрахунок усіх видів необхідних додаткових ресурсів;

г) плановані щомісячні витрати (бюджет) на забезпечення функціонування СЕБ;

затвердження керівником підприємства моделі нової СЕБ і бюджету на її підтримку;

безпосередня побудова СЕБ підприємства;

експертна оцінка дієвості побудованої СЕБ, доведення її до досконалості.

До числа основних завдань СЕБ будь-якої комерційної структури слід віднести:

захист законних прав та інтересів підприємства і його співробітників;

збір, аналіз, оцінка даних та прогнозування розвитку обстановки;

вивчення партнерів, клієнтів, конкурентів, кандидатів на роботу в компанії;

недопущення проникнення на підприємство структур економічної розвідки конкурентів, організованої злочинності та окремих осіб з протиправними намірами;

протидія технічному проникненню в злочинних цілях;

виявлення, попередження і припинення можливої протиправної та іншої негативної діяльності співробітників підприємства на шкоду його безпеки;

захист співробітників підприємства від насильницьких посягань;

забезпечення збереження матеріальних цінностей і відомостей, що становлять комерційну таємницю підприємства;

добування необхідної інформації для вироблення найбільш оптимальних управлінських рішень з питань стратегії і тактики економічної діяльності компанії;

фізична і технічна охорона будівель, споруд, території і транспортних засобів;

контроль за ефективністю функціонування системи безпеки, вдосконалення її елементів.

З урахуванням перерахованих завдань, умов конкурентної боротьби, специфіки бізнесу підприємства будується його система економічної безпеки.

Необхідно відзначити, що СЕБ кожної компанії також суто індивідуальна. Її повнота і дієвість багато в чому залежать від наявної в державі законодавчої бази, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, що виділяються керівником підприємства, розуміння кожним із співробітників важливості забезпечення безпеки бізнесу, а також від знань і практичного досвіду начальника СЕБ, який безпосередньо займається побудовою і підтриманням в "робочому стані" самої системи.

Таким чином, управління економічною безпекою підприємства передбачає виявлення небезпечних загроз, визначення структури і функцій підрозділів, що забезпечують запобігання цих загроз і створення системи прогнозування, оперативного планування питань економічної безпеки

Отже, економічна безпека підприємства, його незалежність і недопущення спаду в зону критичного ризику можуть бути забезпечені, у випадку, якщо буде:

визначено найважливіші стратегічні напрями забезпечення безпеки бізнесу;

побудовано чітку логічну схему своєчасного виявлення і ліквідації можливих небезпек і загроз;

спостерігатись зменшення наслідків господарського ризику.

Для створення надійної системи безпеки підприємства необхідно провести комплекс підготовчих заходів. Від цієї роботи багато в чому залежить те, які рішення будуть прийняті у цій галузі, яким чином будуть сформовані органи безпеки, які будуть виділені фінансові, матеріальні та людські ресурси, а в кінцевому рахунку – ефективність забезпечення безпеки бізнесу.

Наук. керівн. Котов А. М.

Література: 1. Круш П. В. Економіка підприємства : навчальний посібник / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк. – К. : Ельга Н, 2007. – 780 с. 2. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія / Васильців Т. Г. – Львів : Арал, 2008. – 384 с. 3. Васильців Т. Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства / Васильців Т. Г. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 212. – С. 153–158. 4. Кім Ю. Г. Проблеми управління фінансовою безпекою підприємства / Ю. Г. Кім // Безпека у XXI столітті. – Львів, 2010. – С. 73–80. 5. Біломістна І. І. Механізм забезпечення фінансової безпеки промислових підприємств [Електронний ресурс] / І. І. Біломістна, В. С. Хоречко. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2012_6/305.pdf.

УДК [005.332.4:005.95]:005.934

Пушкаръов С. В.

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ВПЛИВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПЕРСОНАЛУ НА БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотация. Розглянуто рівень конкурентоспроможності персоналу як індикатор рівня безпеки підприємства. Проаналізовано результат інтегральної оцінки рівня конкурентоспроможності персоналу як базу для прийняття відповідних управлінських рішень у сфері забезпечення безпеки підприємства. Виявлено фактори, які впливають на конкурентоспроможність персоналу і підвищують (або знижують) безпеку підприємства.

Аннотация. Рассмотрен уровень конкурентоспособности персонала как индикатор уровня безопасности предприятия. Проанализирован результат интегральной оценки уровня конкурентоспособности персонала как база для принятия соответствующих управленческих решений в сфере обеспечения безопасности предприятия. Выявлены факторы, влияющие на конкурентоспособность персонала, которые повышают (или понижают) безопасность предприятия.

Annotation. The level of competitiveness of the staff as an indicator of the level of security of the enterprise is considered. The results of an integrated assessment of the staff competitiveness as a basis for appropriate management decisions in the security business are analyzed. The factors affecting the competitiveness of the staff that increase (or decrease) the the company security are highlighted.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентоспроможність персоналу, безпека підприємства, інтегральна оцінка, управлінські рішення.

На сьогоднішній день однією з найважливіших умов функціонування промислового підприємства з орієнтацією на збільшення його вартості, стабільне отримання прибутку й ефективну роботу є забезпечення безпеки, яке стає однією з основних конкурентних переваг підприємства незалежно від його організаційно-правової форми та виду діяльності.

Мета статті полягає в обґрунтуванні впливу конкурентоспроможності персоналу підприємства на рівень його безпеки.

Під безпекою підприємства слід розуміти стан захищеності суб'єкта підприємницької діяльності на всіх стадіях його функціонування від зовнішніх і внутрішніх загроз, які мають негативні, насамперед, економічні, а також організаційні, правові та інші наслідки. Головною метою забезпечення безпеки підприємства є досягнення максимальної стабільності функціонування, а також створення основи і перспектив зростання для досягнення цілей бізнесу, незалежно від об'єктивних і суб'єктивних загрозливих факторів (негативних впливів, факторів ризику).

Система безпеки підприємства складається з ряду підсистем: економічна безпека; інформаційна безпека, техногенна безпека, екологічна безпека, психологічна безпека, фізична безпека, пожежна безпека, правова безпека, науково-технічна безпека.

Однак можна з упевненістю стверджувати, що саме кадровий ризик є однією з головних першопричин усіх інших ризиків, які обумовлені людським фактором. В одних випадках зв'язок "люди – ризикові події" є прямим, безпосереднім – наприклад, у технологічній, фінансовій сферах, в інших – опосередкованим, дискретним (наприклад, природні катаклізми).